

*Козоріз В.О.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 101 «Екологія»
Науковий керівник: Баранова А.О.,
старший викладач кафедри ХТРЕ, доктор філософії,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Vladlena.Kozoriz@mit.khpi.edu.ua*

МЕХАНІЗМ РОБОТИ МІЖНАРОДНОЇ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОПОЛІТИКИ

Взаємовідносини суспільства з навколишнім природним середовищем та сталий розвиток останнього потребують регулювання цього процесу з боку держави. Це означає, що на кожному етапі взаємодії суспільства і природи необхідно прагнути гармонійного співвідношення соціальних, економічних та екологічних потреб, вибору оптимальних і збалансованих за законами функціонування природи та розвитку суспільства шляхів досягнення визначених цілей. Природні ресурси, які використовуються і можуть бути використані людьми, складаються з природних умов, до яких належать сонячне випромінювання, тепло землі, рельєф місцевості, клімат і власне природні ресурси – елементи літосфери, гідросфери і атмосфери, що використовуються у виробничій діяльності чи в сфері споживання. Економічні межі між природними ресурсами і природними умовами, як справедливо відмічається в науковій літературі, є досить відносними. Природні ресурси відіграють значну роль в економіці будь-якої держави. Забезпеченість природними ресурсами – один з найважливіших економічних показників, що характеризує економічне становище країни.

Прискорений розвиток цивілізації призводить до деградації природних екосистем. Глобальний характер екологічних проблем (збереження озонового шару, біорозмаїття, клімат, чисте довкілля тощо) потребують розробки та реалізації погодженої міжнародної політики. Виникає об'єктивна необхідність взаємоузгодження виробничої діяльності країн з вимогами ресурсно-екологічної безпеки існування, а також врахування потреб у життєвих ресурсах майбутніх поколінь. Міжнародна глобальна екополітика – це розробка і здійснення міжнародних правових, політичних і зовнішньоекономічних акцій з урахуванням екологічних обмежень у соціально-економічному розвитку, запасів природних ресурсів, які є у світі, та їх розподілу між регіонами і країнами. Мета такої політики – саме збереження глобального інтегрального ресурсу нашої планети. Елементом глобальної екологічної політики є певний транснаціональний рівень, спільний для декількох держав, пов'язаних у єдину екологічну систему, стан якої впливає передусім на ці країни. Міжнародна регіональна екополітика охоплює інтереси країн одного континенту, які об'єднані природно-географічним середовищем, іноді одним морем (Чорне, Середземне, Балтійське), або рікою (Дніпро, Дунай, Рейн). Найтісніші контакти мають країни, в яких спільні кордони.

Механізм забезпечення міжнародно-правової охорони довкілля включає таке: 1. Нормативні акти як джерела міжнародного екологічного права. 2. Міжнародні об'єкти охорони навколишнього природного середовища. 3. Координаційну роль міжнародного права у світовому механізмі охорони навколишнього природного середовища.

Розрізняють акти двосторонні і багатосторонні. Двосторонні угоди – це угоди різного рівня і характеру між двома державами, які, як правило, мають спільний кордон. До багатосторонніх актів належать конвенції, договори, угоди, резолюції міжнародних організацій. Міжнародними об'єктами охорони навколишнього природного середовища є: повітряний басейн, космос, Світовий океан, Антарктида, річки, природні ресурси, що діляться. У світовому механізмі охорони навколишнього природного середовища координаційна роль належить міжнародному праву. Причини цього такі: 1) загальна екологічна небезпека; 2) загроза масштабної транскордонної шкоди національним системам навколишнього природного середовища; 3) необхідність розробки та прийняття універсальних імперативних норм поведінки держав.

Це відбувається завдяки діяльності і рішенням міжнародних природоохоронних організацій: ЮНЕП, ЮНЕСКО, ВООЗ, МАГАТЕ, МСОП, ФАО, ММО (Міжнародна морська організація), ВМО (Всесвітня метеорологічна організація), ЮНДРО (бюро по наданню допомоги у разі стихійного лиха). Під час використання міжнародних ресурсів особливо важливими є наявність та дотримання міжнародних домовленостей, їх спільне використання має супроводжуватися співробітництвом. Експерти ООН вважають, що зараз основні міжнародні зусилля у вирішенні глобальної екологічної кризи мають бути спрямовані на: 1. Дослідження першопричин кризи. 2. Боротьбу з її наслідками. 3. Оцінку глобального ризику. 4. Залучення широкої громадськості. 5. Забезпечення засобів правового регулювання.

Охорона навколишнього середовища передбачає розгляд проблеми глобальної екологічної кризи на міжнародному рівні. Рішення цього питання можливе лише на базі міжнародного співробітництва, здійснюваного на двосторонній і багатосторонній основах. Гармонізація міжнародних екологічних відносин – один з основних шляхів виходу світової спільноти з екологічної кризи.